

ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ.

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΦΩΝΗΘΕΝ

ΥΠΟ

Ν. ΠΑΠΑΔΑΚΗ ΚΥΗΡΙΟΥ.

Ἐπὶ τῶν Δημοσίων ἐξετάσεων τοῦ Γυμνασίου

τῆς

ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΩΣ,

Τὴν 7 Ἰουνίου 1842.

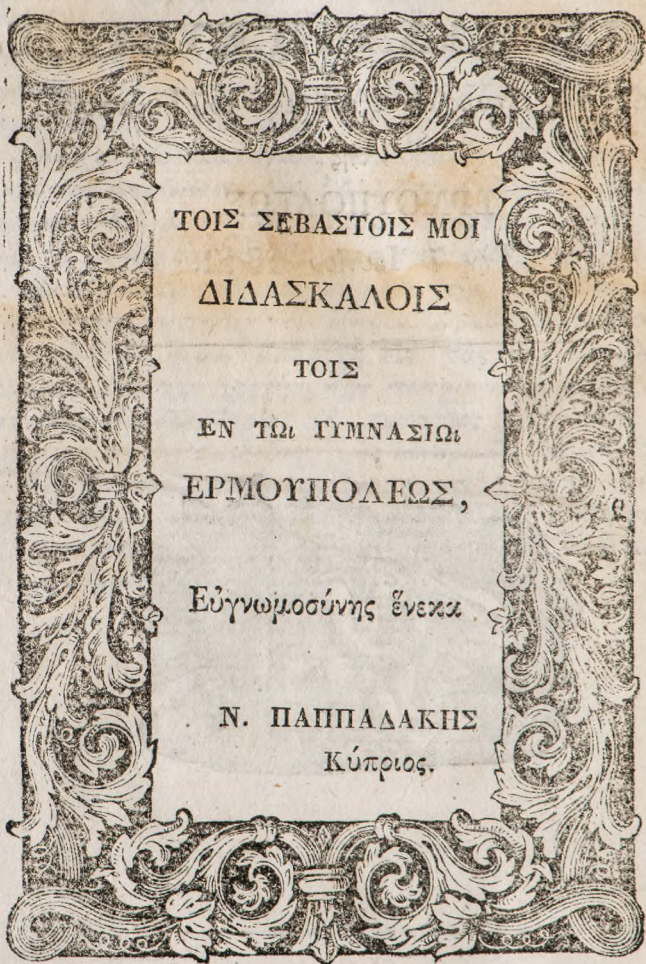

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ. ΜΕΛΙΣΤΑΓΟΥΣ.

(ΟΔΟΣ ΑΓΟΡΑΣ)

1842.

ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

ΕΚΦΩΝΗΘΕΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 1842.

Ὁ δὲ τοι λείψατα τῶν ἀγαθῶν

Ἀνδρῶν ἀφαιρεῖται

Χρόνος· ἃ δ' ἀρετὰ

Καὶ θανοῦσι λάμπει. (Εὐριπίδης.)

Αλήθεια ἀναντίρρητος εἶναι, Κύριοι, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, τὸ
εὐγενέστατον τῶν τοῦ Θεοῦ δημιουργημάτων, δὲν εἶναι θη-
ρίον ἄλογον εἰς τὰ ὄρη καὶ τοὺς ὄρυμῶνας μεμονωμένον δι-
αιτώμενον, ἢ μετὰ τῶν ὁμοίων συναγελαζόμενον. Ἀλλ' ὡς
φέρων ἐντός του τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, τὸ λογικόν, εἶναι προω-
ρισμένος βεβίαια νὰ σχηματίσῃ κοινωνίαν πολιτικὰς, εἰς τὰς
ὁποίας νὰ συζῇ μὲ τοὺς ὁμοίους του, καὶ καθ' ἡμέραν ν' ἀνα-
πτύσσῃ τὰς διαφόρους δυνάμεις του. Ἀλλ' ὁ προορισμὸς οὗ-
τος τοῦ ἀνθρώπου, Κύριοι, ἀδύνατον νὰ ἐπιτευχθῇ, χωρὶς
προϋπαρχούσης θυσίας, χωρὶς ἀρετῆς. Ἀφίνοντες κατὰ μέ-
ρος τὰς θεωρίας, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἱστορίας τῶν παρελθόν-
των, ἥτις εἶναι διδάσκαλος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, βλέπομεν,
ὅτι ὅσοι ἐκ τῆς ἀγρίας καταστάσεως ἐνηγκαλίσθησαν τὴν
ἀρετὴν πρῶτῳ, οὗτοι ὅχι μόνον ἐξημερώθησαν καὶ ἀ-
ποκατεστάθησαν ἔθνη ταχύτερα, ἀλλὰ καὶ πλείοτερον χρό-
νον διέμειναν ἀκμάζοντες. Ὅσοι δὲ ἐξεναντίας ἐβράδυναν
νὰ αἰσθανθῶσι τὴν χρησιμότητα τῆς ἀρετῆς, καὶ ἐξῆσαν ἐπὶ
πλέον εἰς τὰς ἐξεις τῆς βαρβαρότητος καὶ ἀνομίας, οὗτοι,
ἄθλιοι καὶ ἀσθενεῖς διακείμενοι, ἢ ἀπὸ τὰ πά' η αὐτῶν κατ-
εσπαράχθησαν, ἢ ἀπὸ τοὺς τυχόντας ἰσχυροτέρους εἰς δου-
λείαν προσήχθησαν. Ἐπειδὴ λοιπὸν μόνη ἡ ἀρετὴ φέρει εἰς
τὴν προορισμὸν του τὸν ἄνθρωπον, τὴν ἀπόκτησιν αὐτῆς πρὸ

πάντων χρεωστέϊ νὰ θηρεύῃ ἕκαστος· αὐτὴν νὰ θεωρῇ ὡς μέγιστον συμφέρον του, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς νύκτα καὶ ἡμέραν νὰ ἀγωνίζεται. Ἀλλ' ὅσον συντελεστική καὶ ἀναγκαία εἰς ἰδιώτας καὶ πόλεις ὑπάρχει ἡ ἀρετὴ, Κύριοι, τόσον δυσχερὲς εἶναι, καὶ δυσαπόκτητος καὶ σπανία. Τοῦτο βέβαια παρατηρήσαντες καὶ οἱ ἀπ' αἰῶνος προοδευτικοὶ νόες, πολιτικοὶ, νομοθέται καὶ φιλόσοφοι, διαφόρων εἰδῶν τιμὰς καὶ βραβεῖα εἰς τοὺς ἐναρέτους ἀπένειμαν, διαφόρων εἰδῶν ἐπαίνους καὶ ἐγκώμια δὲ αὐτοὺς προσδιώρισαν καὶ ὄχι μόνον εἰς τὴν ζωὴν, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον ὥστε τιμωμένης τῆς ἀρετῆς κατ' ἀξίαν, πολλοὶ καθ' ἡμέραν νὰ γίνωνται οἱ ζηλωταὶ καὶ ἐργάται αὐτῆς, ἡ δὲ κοινωνία νὰ συντηρῇται καὶ νὰ προοδεύῃ πάντοτε. Ἀλλ' εἰς μόνας ἄρά γε τὰς πόλεις εἶναι ἐπιβεβλημένον τὸ ἱερὸν τοῦπο καθῆκον; ὄχι, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἄνθρωπος ἰδίᾳ, καὶ μάλιστα ἂν ἔτυχε καὶ αὐτὸς ἀμέσως, ἢ ἐμμέσως εὐεργετηθεὶς, χρεωστέϊ ἀπαραιτήτως νὰ συντελῇ κατὰ δύναμιν, λόγῳ, ἢ ἔργῳ εἰς τὴν προσέκουςαν τιμὴν τῶν μεγάλων ἐκείνων καὶ θαυμαστῶν ἀνδρῶν, τῶν ὁποίων ἡ ὁμολογουμένη ἀρετὴ εὐηργέτησε τὴν ἀνθρωπότητα.

Τὸ χρέος τοῦτο πρόθυμος νὰ ἐκπληρώσω καὶ ἐγὼ, Κύριοι, καὶ ἐν ταυτῷ ἀκολουθῶν τὴν πρὸ πολλοῦ καθιερωθεῖσαν εἰς τὸ Γυμνάσιον τοῦτο συνήθειαν, νὰ ἐκφωνῶσι δηλονότι οἱ ἔδῃ τελειόνοντες τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων γύμνασμά τι, δεῦμα μικρὸν τῆς περὶ τὸ συλλογίζεσθαι καὶ συνθέτειν ἀποκτηθείσης ἱκανότητός των, παρουσιάζομαι ἐνώπιον τῆς λαμπρᾶς ταύτης ὁμηγύρεως νὰ ἐγκωμιάσω τοὺς εὐεργέτας τῆς Ἑλλάδος Ζωσιμάδας, τοὺς ὁποίους πρὸ δύο περίπου μηνῶν ἔπασα ἡ Ἑλλάς, θαυροῦσα, μέγα πένθος ἐπένθησε, καὶ τῶν ὁποίων τὴν ἀρετὴν, εὐγνωμονοῦσα, δημοσίᾳ ἐτίμησε. Τῇ ἐγκώμιον, Κύριοι, τῆς ἀοιδίου ταύτης ἀδελφότητος, ὅχι, ἀν εἶναι εἰς κένεον "Ἑλλήνων ἀδικήσαν" πᾶς Ἕλληνα

μέτοχος παιδείας, πᾶς Ἕλλην ἀληθῆς, πᾶς Ἕλλην φθλοῦ
 τῆς ἀρετῆς εἰλικρινῆς, βαθείας βέβαια εὐγνωμοσύνης καὶ
 σεβασμοῦ αἰσθήματα αἰσθάνεται, ἀκούων τὸ λαμπρὸν αὐτῶν
 ὄνομα προφερόμενον. Καὶ γνωρίζομεν, ὅτι τοιοῦτων ἀνδρῶν
 ἐγκώμιον μόνος ἓνας Δημοσθένης, ἢ ἓνας Κικέρων τῆς Ῥώ-
 μης, ἢ ἓνας Θωμάς τῆς Γαλλίας ἐδύνατο νὰ πλέξη κατ' ἁ-
 ξίαν, ὥστε καὶ τὴν θαυμαστὴν ἀρετὴν τῶν ἀνδρῶν εἰς τὸ
 προσῆκον ὕψος νὰ ἀνυψώσῃ, καὶ τῶν ἀκροατῶν του τὰς ψυ-
 χὰς πρὸς μίμησιν αὐτῆς ἰσχυρῶς νὰ κινήσῃ. Ἀλλὰ πεπει-
 σμένος, ὅτι τὸ εὐμενὲς ὕμνων ἥθος θέλει κρίνει μὲ τὴν συνή-
 θη εἰς ὕμᾶς ἐπιείκειαν τὰ σχέδια μαθητοῦ, μόλις ἐξερχομέ-
 νου ἀπὸ τὸ Γυμνάσιον, ἀρχίζω θαρρῶν νὰ ἐκθέσω πόσον με-
 γάλας εὐεργεσίας ἔκαμαν οἱ ἀείμνηστοι Ζωσιμάδες εἰς τὴν
 Πατρίδα εἰς τὰς πλέον ἀπηλπισμένας περιστάσεις τῆς.

Ὅπως, Κύριοι, ἐφάνη εἰς τὸν κόσμον πρὸ δεκακοκτῶ αἰ-
 ῶνων ὁ μέγας τοῦ Σωτῆρος Ἀπόστολος, ὁ οὐρανοδόμων
 Παῦλος, διὰ ν' ἀπαλλάξῃ τὸν ἡθικὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς δου-
 λείαν τῶν παθῶν καὶ τὴν ἀσέβειαν, οὕτω μετὰ δεκακοκτῶ
 αἰῶνας ἀνεφάνη καὶ ὁ ὁμώνυμος ἐκεῖνου Παῦλος Ζωσιμάς, ὁ
 πατὴρ τῆς παρ' ἐμοῦ ἐγκωμιαζομένης ἀδελφότητος, ἀπε-
 σταλμένος, τολμῶ εἰπεῖν, ἄνωθεν, διὰ νὰ ἀναδείξῃ εἰς τὴν
 ἀπὸ τετρακοσίων ἐνιαυτῶν στεναζούσαν ὑπὸ τὸν βερύτατον
 τῆς δουλείας ζυγὸν Ἑλλάδα, τὴν μοναδικὴν ἐκείνην πεντάδα
 τῶν υἱῶν, ἧτις ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρωταιτιωτάτων τῆς Ἑλ-
 ληνικῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἀναστάσεως. Μὴ ξενισθῆτε,
 Κύριοι, εἰς τὸ λεγόμενον· διότι καθὼς ἡ παρχμὴ καὶ πτω-
 σις τῶν εὐδαιμόνων λαῶν ἀρχίζει καὶ ἐνεργεῖται ἐκ τῆς δια-
 φθορᾶς καὶ τῆς ἀφροσύνης ἀτόμων τινῶν, κατὰ δυστυχίαν
 τότε συγγινομένων, οὕτως ἐκ τοῦ ἐναντίου ἢ εἰς τὰ καλῆτε-
 ρα πρόοδος, καὶ ἡ κατὰ μικρὸν ἀνέγερσις τῶν δεδουλωμένων
 ἐθνῶν κυοφορεῖται καὶ βλαστάνει ἐκ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς πε-

ρινοίς, μεγάλων τινῶν ἀνδρῶν, ἀνωθεν παρὰ τῆς Θείας προνοίας, τῆς ἀοράτως διοικούσης τὰ ἀνθρώπινα, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀποστελλομένων. Θεοῦ λοιπὸν ἀπόστολος ἦτον ὁ Παῦλος Ζωσιμῆς εἰς τὰς ἡμέρας τῆς κακίωσεως τοῦ Ἑλληνοῦ, προωρισμένος νὰ γεννήσῃ τοὺς ἀπαραδειγματίστους πέντε υἱούς, καὶ ἐνταῦτῳ νὰ ἐμφυτεύσῃ εἰς αὐτοὺς ἐγκαίρως τὰ γενναῖα ἐκεῖνα τῆς ἀρετῆς σπέρματα, τὰ ὅποια μὲ τὸν καιρὸν ἐμελλαν νὰ βλαστήσωσι τὸν ὠραιότατον καρπὸν τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἑλλήνου.

Πατρὶς λοιπὸν τοῦ νέου τούτου Παύλου ὑπῆρξε τὸ χωρίον Γραμμένον, ἐν τῶν περὶ τὰ Κλεινὰ Ἰωάννινα· ἡ τοσοῦτον λαμπρὰ αὐτῇ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως πόλις τῆς Ἑπείρου ἐκαυχᾶτο μὲν διὰ τὸ πολὺ πλῆθος τῶν πεπαιδευμένων ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους ἀνέδειξεν, ὅποιοι ἦσαν οἱ Βησσαρίωνες, οἱ Σουγδουρεῖς, οἱ Βυλάνοι, οἱ Ψαλλίδαι, καὶ ἄλλοι συχνοὶ ἐσεμνύνετο δὲ διὰ τοὺς πλείστους ὑπερφιλοκάλους καὶ ὑπερφιλομύσους ἄνδρας, τοὺς γενναϊότατα τὴν παιδείαν προσατεύοντας, καὶ ἀφειδέστατα ὑπὲρ αὐτῆς ἐξοδεύοντας, ὅποιοι οἱ Μαροῦτσαι, οἱ Καπλάναι, καὶ ἄλλοι ὅχι ὀλίγοι. Αὐτὸς συζευχθεὶς γυναῖκα, ἁλίαν διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς νὰ συγκατοικῇ μὲ αὐτὸν, Μαρχαρίτην ὀνομαζομένην, ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς πρωτότοκον μὲν υἱὸν τὸν Ἰωάννην, ὃς τις καὶ νέος ἐτελεύτησε. Μετὰ δὲ τοῦτον ἐγέννησε τοὺς πέντε ἐκείνους ἀδελφοὺς, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ ὑποκείμενον τοῦ λόγου μου, τὸν Θεοδόσιον, λέγω, καὶ Ἀναστάσιον, καὶ Νικόλαον, καὶ Ζώην, καὶ Μυχᾶλλον. Κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, Κύριοι, ὅτε τὸ ἔθνος ἦτο βεβρωτισμένον εἰς τὸ ζοφερὸν σκότος τῆς ἀμαθείας, καὶ ἐστῆν ἔτι δίσμιον ὑπὸ τὸν βαρύντατον ζυγὸν τῆς δουλείας, ἐντιμώτερον ἐπάγγελμα ἦτο τὸ ἐμπορικὸν, ὡς δυνάμενον νὰ πλουτίσῃ νὰ μεταβιβάσῃ ἀλλαχοῦ τὸν Ἑλληνα, καὶ νὰ τὸν κάμῃ νὰ γευθῇ τὸ γλυκὺ χρῆμα τῆς Ἑλευθερίας· τὸ ἐμπορικὸν λοιπὸν ἐπάγ-

γέλμα μετάρχετο καὶ ὁ Ζωσιμᾶς μετὰ πλείστης τιμώ-
 τητος καὶ ὑπολήψεως. Ἀφ' οὗ δὲ ἔγινε πατήρ, αἰσθανόμενος
 καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν, ὡς ἄνθρωπος μὲ ὀρθὰς ἰδέας, καὶ μὲ
 ὄντως Ἑλληνικά φρονήματα, τὰ μεγάλα χρέη, τὰ ὅποια ἔ-
 νας γεννήτωρ ἔχει πρὸς τὰ τέκνα του, ἀφ' οὗ πρῶτον μὲ τὴν
 μεγίστην φιλοστοργίαν ἀνέβρεψε τοὺς υἱοὺς του φυσικῶς, ἐπε-
 μελήθη νὰ τοὺς δώσῃ καὶ ἠθικὴν ἀνατροφὴν ἀξίαν, ὅσον τὸ
 δυνατόν, τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος· ἐφρόν-
 τισε δηλονότι, νὰ ἐνσταλάξῃ εἰς τὰς τρυφεράς αὐτῶν καρ-
 διας, σέβας πρὸς τὴν ἱεράν ἡμῶν θρησκείαν ἀπεριόριστον, ἀ-
 γάπην πρὸς τὸν πλησίον ἐγκάρδιον, ἔρωτα πρὸς τὴν ἀρετὴν
 διάπυρον, φιλοπατρίαν ἀνεξάλειπτον, καὶ μῖσος κατὰ τῶν
 ὤμων τυράννων τῆς φίλης πατρίδος, ἀδιάλλακτον. Μὲ τοι-
 αύτας σωτηρίους ἀρχὰς ἐφοδιάσας, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς
 διάφορα μέρη τῆς εὐνομουμένης Εὐρώπης, καὶ μάλιστα εἰς
 τὴν Ῥωσσίαν, φρονῶν, ὅτι καθὼς ὑπὸ τὴν τυραννίαν ἤθελαν
 ἀπαβλύνει καὶ ἀφανίσει, οὕτως εἰς τὴν εὐνομίαν τῆς Εὐρώ-
 πης ἐδύναντο καὶ νὰ διατηρῶσι, καὶ ἐπὶ μᾶλλον νὰ ἀναπτύ-
 ξωσι τὰ γενναῖα ταῦτα φρονήματα.

Ἐκεῖ λοιπὸν κατασταθέντες οἱ πέντε οὗτοι ἀδελφοί, οἱ
 πρὸς ὑψηλοὺς σκοποὺς προωρισμένοι, καὶ τὸ ἐμπόριον αὐτῶν
 ἐντίμως μετερχόμενοι, καὶ ἐπεκτείνοντες κατὰ μικρὸν τὰς
 ἐπιχειρήσεις των, μολονότι ἀπὸ μετρίως ἀφορμὰς τὸ πρῶτον
 ὁρμώμενοι, ὅμως διὰ τῆς φρονήσεως, δραστηριότητος καὶ οἰ-
 κονομίας των, κατήντησαν νὰ ἐκτείνωσι τὰς σχέσεις των
 πανταχοῦ σχεδὸν τῆς Εὐρώπης, ἢ μᾶλλον πανταχοῦ τῆς γῆς,
 ὅπου ἐνεργεῖται σημαντικὸν ἐμπόριον, καὶ κατ' ὀλίγον διὰ
 τῆς θείας βοήθειας ἔφθασαν νὰ σχηματίσωσι τὸν ἄμετρον ἐ-
 κείνον πλοῦτον, ὃς τις ἀπὸ ἐξήκονσα ἡδὴ ἐνιαυτῶν πηγὴ τῶ
 ὄντι ἀνεξάντλητος ἐφάνη εἰς τὴν αὐχμηράν, καὶ πᾶν εἶδος
 καλοῦ διψῶσαν Ἑλλάδα. « Ἀλλὰ τὸ πλουτεῖν, κατὰ τὴν σο-

φόν Ἀριστοτέλῃν, ἐν τῷ χρῆσθαί ἐστι μᾶλλον, ἢ ἐν τῷ κε-
κτῆσθαι. » Ποίαν λοιπὸν χρῆσιν ἔκαμον τοῦ ἀμέτρου ἐκείνου
πλούτου τῶν;

Ὑπάρχουσι, Κύριοι, ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς γῆς τόσον διε-
στραμμένης διανοίας, τόσον ἀχρείας ἠθικῆς, ὥστε ποτὲ δὲν
ἔστοχάσθησαν τὸν προορισμὸν τῶν, οὐδ' ἠθέλησαν ποτὲ σύμ-
φωνα μὲ αὐτὸν νὰ βυθίσωσι. Πόσοι ἐκ τούτων εὐρεθέντες
εἰς ἀναλόγους τῶν Ζωσιμάδων εὐτυχεῖς περιστάσεις, καὶ ἀ-
ποκτήσαντες πλοῦτον ὑπὲρ τὰς ἀνάγκας τῶν δὲν τολμοῦν ὀ-
χι εἰς ἄλλους νὰ μεταδώσωσιν, ἀλλ' οὐδ' αὐτοὶ νὰ τὸν ἀπο-
λεύσωσιν! Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἄνθρωποι, ἂν ᾦναι ἄξιοι τοῦ
τοιούτου ὀνόματος, ὥς νὰ ᾦσαν καταδικασμένοι νὰ ἐπισω-
ρεύωσι περιττὸν πλοῦτον ἀσκόπως, ἀγωνίζονται νυχθημερι-
νῶς πρὸς αὕξησιν αὐτοῦ, ἀδικοῦσι καὶ καταθλίβουσι πλεονε-
κτικῶς τὸν πτωχὸν, δοκιμάζουσι πολυειδεῖς βασάνους, ὑ-
ποφέρουσι διαφόρους στερήσεις, δὲν αἰσθάνονται ἡδονὴν ἐπὶ
τῆς γῆς, δὲν εὐρίσκουσιν εἰς τὸν κόσμον εὐδαιμονίαν, καὶ
κατατρίψαντες τὴν ζωὴν τῶν εἰς τὴν πολύμοχθον ταύτην
φροντίδα, καταβαίνουσιν εἰς τὸν λάκκον, ζήσαντες βίον ἀ-
βίωτον. « Ἀπόλοιτο ὁ τοιοῦτος πλοῦτος, φωνάζει ὁ ἱερὸς
Γρηγόριος, εἰ μὴ βοηθεῖ πένησιν. »

Πόσους ἄλλους πάλιν τὸ στιλπνὸν χρῶμα πολλοσθημο-
ρίου τοῦ πλούτου τῶν Ζωσιμάδων ἐξέστησεν ἀπὸ τὰς φρέ-
νας ὀλοτελῶς, καὶ ἐξηχρείωσε τὰς καρδίας παντάπασιν! οἱ
ἐλαστοὶ οὗτοι ἄνθρωποι συνέλαβαν τὴν χιμαιρῶδη ιδέαν, ὅτι
τὸ πᾶν ἔγινε διὰ τὰς ἡδονὰς αὐτῶν, καὶ ἄλλο δὲν θεωροῦσιν,
εἰμὴ τὸ ταπεινὸν τῶν ἄτομον, ἀποξενωθέντες ἐκουσίως ἀπὸ
τῆς κοινωνίας. Ἄλλην φροντίδα δὲν ἔχουσιν, εἰ μὴ πῶς νὰ
ἐξοδεύωσιν εἰς ἡδονικώτερα βρώματα, εἰς εὐαρεστότερα πό-
ματα, εἰς ἡδονὰς ποικιλωτέρας. Ἀλλὰ, τί τὸ τέλος αὐτῶν,
κροῦ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ζήσωσιν εἰς τρυφὰς καὶ σπατά-

λας; καταστρέφουσιν εἰ ἄθλιοι τὴν κτανόθειον ζώων των ὡς ἄλλοι Σαρδανάπαλοι. Ἀπόλοιτο καὶ ὁ τοιοῦτος πλοῦτος, ὅς τις εἶναι κακίας μᾶλλον, ἢ καλοκἀγαθίας ὑπέρτης!

Ἄλλοι πάλιν ἀσυλλόγιστοι καὶ κενόδοξοι, μὴ πνέοντες, εἰμὴ μεγαλεία, ὑπεροχάς, τιμὰς καὶ ἐξουσίας, μηδὲ γνωρίζοντες, ὅτι ἡ ἀληθὴς τοῦ ἀνθρώπου δόξα εἶναι ἡ ἀρετὴ, καὶ ἡ ἐνδόμυχος εὐχαρίστησις τῆς συνειδήσεως, ἃν κατὰ κακὴν τινα τύχην λάβωσιν εἰς χεῖρας πλοῦτον, τὸν καταδαπανῶσιν εἰς μύτην, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ διὰ βραδουργιῶν, σπεύδουσι νὰ ὑψωθῶσιν ὑπεράνω τῶν ὁμοίων των. Ἄλλ' ἄφροῦ ἔφθασαν ὅπου ἐπεθύμουν, θυσιάσαντες πλοῦτον, ὑγείαν καὶ ὅ,τι ἄλλο περισπούδαστον εἶχαν, καὶ πράξαντες τὰ μέγιστα ἀθεμιτουργήματα, ἐπὶ τέλους, τί ἐκέρδησαν; ἐχόρτασαν καὶ οὗτοι πολλὰ ταχέως οἱ δειλαιοὶ ἀπὸ τὸν ὅποῖον ἀπέκτησαν βαιμόν μεγαλείου καὶ δυνάμεως, καὶ, μετὰξὺ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀναδῶν ὑψηλότερα, ζῶσι κακοδαίμονες, καὶ πρὸ καιροῦ καταστρέφουσι καὶ οὗτοι τὴν πολυμέριμνον ζώήν των, σύροντες κατόπιν των τὰς κατάρας ὅλων τῶν συγχρόνων καὶ μεταγενεστέρων. Ἀπόλοιτο καὶ ὁ τοιοῦτος πλοῦτος, ὅς τις βλάπτει, ἀντὶ νὰ ὠφελήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα!

Ἀλλὰ τῆς οἰκογενείας τῶν Ζωσιμαδῶν ἡ φύσις, ἡ ἠθικὴ καὶ ἡ ἀποστολὴ ὑπῆρχε παντάπασιν ἀνάμοιος, Κύριοι οἱ Ζωσιμαῖδες καὶ ἐξ ιδίας φύσεως καὶ ἐξ ἀνατροφῆς ὠδηγήθησαν εἰς τὸ νὰ κατανοήσωσιν, ὅτι ἡ ἐπὶ γῆς τοῦ ἀνθρώπου εὐδαιμονία εἶναι ἡ ἀρετὴ, τὴν ὁποῖαν ἔκκαστος εἰς τὴν σφαῖραν του δύνεται νὰ πράττῃ, καὶ ὡς βραβεῖον αὐτῆς καὶ τὴν ἀνάλογον μερίδα τῆς εὐδαιμονίας του νὰ ἀπολαύσῃ· οἱ Ζωσιμαῖδες καὶ ἐξ ιδίας φύσεως καὶ ἐξ ἀνατροφῆς ὠδηγήθησαν εἰς τὸ νὰ καταλάβωσιν, ὅτι χρεὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ συμπάσχῃ εἰς τὰ δεινὰ τῆς ταλαιπωρουμένης ἀνθρωπότητος, καὶ νὰ προσπικθῇ ὅλαις δυνάμεσι νὰ τὴν ἀνακουφίσῃ. Καὶ

τίς ἄλλος, παρακαλῶ, παρὰ τὸν φρόνιμον ἔμπορον, ὃς τις καθ' ἐκάστην πολλαπλασιάζει τὸν πλοῦτόν του, ἔχει ἀνὰ χεῖρας ἀρθρυνώτερα μέσα τοῦ νὰ ἐπαρκῇ εἰς τὰς πολυειδεῖς ἀνάγκας τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος, καὶ νὰ γίνεταί χρησιμος ὅχι ἐκ τοῦ ὑστερήματος, ἀλλ' ἐκ τοῦ περιττοῦ, ὅχι μόνον εἰς συγγενεῖς καὶ εἰς φίλους, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλον τὸ ἔθνος του;

Ταῦτα σκεφθέντες κοινῶς οἱ πέντε οὗτοι ἀδελφοί, καὶ κατανόησαντες, ἐσυμπέραναν, ὅτι αὐτοὶ εὐρίσκοντο εἰς θέσιν τοῦ νὰ γίνωσιν οἱ εὐδαιμονέστατοι ἄνθρωποι, καὶ ὅτι ᾗθελαν γίνεαι ἀπάντων κακοδαιμονέστατοι, ἂν, ἐκτρεπόμενοι ἀπὸ τὴν θέσιν των, ᾗθελαν θησαυρίζει μόνον, χωρὶς καὶ νὰ μεταχειρίζωνται τοὺς θησαυρούς των· ἢ ἂν ᾗθελαν μὲν τοὺς μεταχειρίζεσθαι, ἀλλὰ πρὸς εὐχαρίστησιν μόνον ἀλόγων παθῶν, καὶ ἀνοήτου κενοδοξίας. Ὅθεν ἅμα ἀρχίσαντες νὰ γίνωνται κάτοχοι ἀνωτέρου ὁπωσοῦν πλούτου, παρὰ τὸν ἐξαρκούντα εἰς τὰς μετρίας χρείας των, δὲν ἔγιναν πλέον πολυτελεῖς περὶ τὰς τραπέζας, ἢ τὰς ἐσθῆτας, ἢ τὰ σκεύη τῆς οἰκίας των· δὲν ἔγιναν πλέον δαπανηροὶ εἰς περιττὸν πλῆθος θεραπόντων καὶ δούλων· δὲν ἀπερῶσαν νὰ ἀσωτεύσωσιν οὐδὲ ὀβολὸν εἰς χρυσοχαλίνους ἵππους, ἢ εἰς μεγαλοπρεπῆ κτίρια, οὐδ' εἰς ἄλλας τοιαύτας ὑπὸ τῆς ματαιότητος ἐπινοηθείσας χρείας, τὰς ὁποίας μέγα ἀριθμὸς τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων, ὅταν δὲν ἔμπορῇ νὰ θεραπεύτῃ, κρημνίζεται εἰς τῆς ἀπελπισίης τὸ βῆρυχρον. Ἀλλὰ μήπως κατώρυσαν ὑπὸ τὴν γῆν τὸν πλοῦτόν των, διὰ νὰ σκωριάζῃ ἐκεῖ μέταλλον ἄχρηστον, καὶ ἀνωφελὲς εἰς τὴν ἀνθρωπότητα; οὐδὲ τοῦτο Κύριοι.

Εἰς τί λοιπὸν μεταχειρίσθησαν τὸν πλοῦτόν των οἱ Ζωσιμάδες; εἰς τὴν πλῆθον ἡθικὴν, εἰς τὴν πλεον ἱερὰν χρῆσιν, τὴν ὁποίαν ἐδύναντο νὰ κάμωσιν· ἔτρεψαν δηλονότι τὸ περιττὸν αὐτοῦ εἰς βοήθειαν καὶ περίαλψιν τῶν δυσυχῶν τέκνων τῆς ὑπὸ τὸν ζυγὸν ρεναζούσης Ἑλλάδος· τῆς τῶν πτωχῶν καὶ

ὀρφανά ὡς ἴδια τέκνα υἱοθετήσαντες, καὶ μὲ πντρικὴν φιλοσοργίαν ὑπὲρ αὐτῶν φροντίζοντες, οὔτε γάμου κοινωνίαν, οὔτε κατὰ φύσιν τέκνων παιδοποιῶν ἐπεθύμησαν οἱ μακάριοι, μεγίστην τιμὴν νομίζοντες τὸ νὰ ὀνομασθῶσι πατέρες τῶν πτωχῶν καὶ ὀρφανῶν τῆς Ἑλλάδος. Πόσας ἀγαθοεργείας δὲν ἔκαμαν οἱ οὐρανόπεμπτοι οὗτοι ἄγγελοι εἰς τὴν γενέθλιον χώραν των ! Πόσας εἰς τὴν ἐπίλοιπον Ἑλλάδα ! Σημαντικὰς ποσότητας χρημάτων ἐχώριζαν κατ' ἔτος, Κύριοι, ἀπὸ τὸν διὰ τῆς θείας εὐλογίας πάντοτε αὐξανόμενον πλοῦτόν των καὶ ἔσσελαν αὐτὰς εἰς τὰ Ἰωάννινα καὶ τὴν λοιπὴν Ἠπειρον πρὸς διάθρεψιν τῶν πεινῶντων, πρὸς σκέπην τῶν γυμνητευόντων, πρὸς περίθαλψιν τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, πρὸς ὑπανδρείαν τῶν πτωχῶν παρθένων, πρὸς θεραπείαν τῶν ἀσθενούντων, πρὸς παρηγορίαν τῶν φυλακισμένων, πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πασχόντων. Τὰς αὐτὰς δὲ εὐεργεσίας, ὑπὸ τῆς αὐτῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ἐμπνευσμένοι οἱ μακάριοι, καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἐδίδαν, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν πρὸς τοῦτο κινούμενοι, καὶ πρὸς βοήθειαν παρ' ἐκείνων ἐπικαλούμενοι. Ὁ Περικλῆς ἐκαυχᾶτο, ὅτι οὐδεὶς τῶν Ἀθηναίων δὲν ἐπενθηφόρησεν ἐξ αἰτίας του. Ἄλλ' οἱ Ζωσιμάδες, ἠθέλαμεν εἰπεῖ, ὑπῆρξαν ἡ παρηγορία ὅλων τῶν τεθλιμμένων Ἑλλήνων !

Ἄλλὰ τί εἶναι, Κύριοι, αἱ χορηγίαι αὗται τῶν Ζωσιμάδων, αἱ πρὸς προμήθειαν τροφῆς καὶ σκέπης, καὶ πρὸς τὴν πλήρωσιν σωματικῶν χρειῶν μόνον ἀποβλέπουσαι, ὅταν αὗται παρὰβληθῶσι πρὸς τὰς γενναιοτάτας συνεισφορὰς, καὶ μεγίστας θυσίας των περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς μορφώσεως καὶ τῆς πολιτικῆς τῶν Ἑλλήνων ἀναγεννήσεως; μολονότι μέγιστα, εἶναι ὅμως μικρόταται, εἶναι μηδὲν πρὸς τὰς δευτέρας παρὰβλλόμεναι. Ναι, Κύριοι, τοιαύτη ἦτον ἡ ἔμφυτος περὶ τὸ εὐποιεῖν κλίσις τῶν παρθένων τούτων ἀνδρῶν,

ὥς ὅσον ὁ πλοῦτος των ἐπληθύνετο, ὅσον ὑπερέβαινε τὰ ὅρια τοῦ συνήθους πλούτου, τόσον αἱ εὐποιεῖαι των ἐκτείνοντο, τόσον ἐγίνοντο πλέον γενναῖαι καὶ πλέον ἐλευθέριοι· ὥς καὶ ἀφ' ἐαυτῶν πολλὰ πρῶτῳ ἔφθασαν νὰ διανοηθῶσι καὶ τῆς πεπτωκυίας καὶ δούλης Ἑλλάδος τὴν ἀνάσσειν καὶ ἐλευθερώσιν, τὴν ὁποῖαν μὲ τὴν πρόοδον τοῦ χρόνου καὶ ὅλαις δυνάμεσιν ὑπεσῆριζαν. Γνωρίζοντες πόσον συμβάλλει εἰς τὴν πρόοδον καὶ εὐτυχίαν τοῦ ἔθνους ἡ ἐγκαιρὸς διδασκαλία τῆς θείας τοῦ Εὐαγγελίου ἠθικῆς, καὶ ἡ τήρησις τῶν πατροπαράδοτων νομίμων τῆς ἀμωμότητος ἡμῶν θρησκείας, ἀνήγειραν δι' ἰδίας δαπάνης μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ εἰς τὴν πατρίδα των μάλισα Ἰωάννινα. Ὡσαύτως πληροφορωμένοι, ὅτι ἡ εὐτυχία καὶ δόξα καὶ ἰδιωτῶν κατὰ μέρος, καὶ πόλεων ἐν γένει κρέμαται ἀπὸ μόνῃ τὴν ὀρθὴν ἐκπαίδευσιν, καὶ ἀπὸ μόνῃ τὴν διάδοσιν τῶν ὠφελίμων ἐπιστημῶν καὶ μαθησέων, πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλισα εἰς τὴν πατρίδα των τὰ Ἰωάννινα, διαφόρων βαθμῶν Σχολεῖα, ἅλλα μὲν ἀπ' ἀρχῆς ἐσύστησαν, ἅλλα δὲ συνεσῶτα προήγαγον εἰς τὸ τέλειον. Αὐτοὶ μισθοδοτοῦντες τοὺς διδασκάλους, αὐτοὶ τρέφοντες ὑπομισθίους τοὺς ἀπόρους μαθητὰς, αὐτοὶ κατ' ἔτος εὐφρεῖς νέους ἀπὸ τὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος ἐξερχομένους, δι' ἰδίας δαπάνης ζέλλοντες πρὸς μάθησιν ἐπιστημῶν εἰς διαφόρους τῆς Εὐρώπης πόλεις· καὶ ποῦ ν' ἀπαριθμῶ τὰς ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως συνεισφορὰς των; καὶ ποῦ νὰ καταλέγω τὰ ἔργα τῆς ἀπείρου φιλανθρωπίας των; αὐτοὶ καὶ εἰς τὴν πατρίδα των, καὶ ἀλλαχοῦ, ἐσύστησαν πλουσιωτάτας βιβλιοθήκας, καὶ ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῶν ὁποίων ὁ ὑπὲρ τῶν καλῶν ζῆλός των ἐσύστησεν, ἡ ὑπεσῆριζε κατασημάτων, κατέθεσαν ὑπερμεγέθεις χρημάτων ποσότητες εἰς διαφόρους δημοσίους τραπέζας.

Τίς ἄλλος ὁμογενὴς, ἡ ἀλλογενὴς δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς ζωῆς ἐξηκολούθει εὐεργετῶν τόσον ἀξιολόγου εὐεργεσίας τὸ ἔθνος

του, δὲν ὑπάρχει βέβαια εἰς τὴν Ἱστορίαν παράδειγμα· ἀλλ' οἱ Ζωσιμάδες, ἅμα εἰσελθόντες εἰς τὸ ὅποιον διενεοῦντο νὰ τρέξωσι μέγα σάδιον, ἀμέσως ἤρχισαν νὰ ἐκδίδωσιν εἰς τύπον τὰ πλέον ἀξιόλογα τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν συγγραμμάτων, ὅσα εὗρίσκοντο εἰς τὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν τὸ ἔθνος γενικῶς ἐννοεῖ. Καὶ ὅχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς λογίους τοὺς ἐπιθυμοῦντας μὲν νὰ ὠφελήσωσι τὸ ἔθνος τῶν διὰ τῶν φώτων τῶν, ἀποροῦντας ὅμως τῶν μέσων, συνέδραμαν μεγάλως ὥστε νὰ ἐκδώσωσιν εἰς φῶς ὅλα τὰ ἕως τότε παρερριμμένα πονήματά των. Καὶ πῶς ἄλλως ἤθελαν ἐμψυχώσαι πλείοτερον τὴν πρὸς φωτισμὸν καὶ ἀνέγερσιν ὁρμὴν τοῦ ἔθνους, εἰμὴ ἐγκολπωθέντες τοὺς δύο ἐκείνους λαμπροὺς διὰ θρησκευτικὴν καὶ παντὸς εἴδους ἐπιστημονικὴν πολυμάθειαν φωστῆρας, Εὐγένιον λέγω τὸν Βούλγαριν, καὶ Νικόδημον τὸν Θεοτόκην; Ἡ τίς ἄλλος ἦτον ὁ σκοπὸς τῶν Ζωσιμάδων, Κύριοι, διὰ τὸν ὅποιον ἀπὸ τὰ 1796, ἐτύπωσαν, καὶ δωρεὰν διένειμαν τὰ δεῦτερον καὶ τρίτον μετατυπωθέντα, καὶ δεῦτερον καὶ τρίτον δωρεὰν διανεμηθέντα Κυριακοδρόμια τῶν Ἱερῶν Εὐαγγελιστῶν καὶ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων; τίς ἄλλος ἦτον ὁ σκοπὸς, διὰ τὸν ὅποιον ἔκχμαν τὴν ἀξιόλογον ἔκδοσιν τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς, καὶ τὴν ἀπανταχοῦ δωρεὰν διανομήν της; διὰ τὸν ὅποιον ὡσαύτως ἐξέδωκαν καὶ διένειμαν τὴν Ἀδολεσχίαν Φιλόθεον, τὸ Κεκραγάριον τοῦ Αὐγουστίνου Ἱππῶνος, καὶ πλῆθος ἄλλων ἠθικοθρησκευτικῶν συγγραμμάτων, ὠφελούντων τὸ ἔθνος τὰ μέγιστα; Ἀλλὰ τίς διηγήσεται τὸ πλῆθος τῶν φιλοσοφικῶν, φιλολογικῶν καὶ πάσης ἐπιστήμης ὠφελίμων συγγραμμάτων, καὶ μεταφρασμάτων, ὅχι μόνον τοῦ Εὐγενίου, τοῦ Θεοτόκου, τοῦ Οἰκονόμου, ἀλλὰ καὶ ἄλλων λογίων τοῦ ἔθνους ὅσα αὐτοὶ ἐξοδεύοντες εἰς χιλιάδας ἐπολλαπλασίασαν, καὶ τὴν Ἑλλάδα ἐξ αὐτῶν κατέκλυσαν; Εἰς τίνος πεπαιδευμένου Ἑλλήνου τὰς χεῖρας δὲν ἐπεσεν ἡ τε-

τρέτομος φιλοσοφία τοῦ Γενοῦνσίου, ἡ γεωμετρία τοῦ Τοίκου-
ετίου, τὰ Ἀρέσκοντα τοῖς φιλοσόφοις, ἡ συλλογὴ τῶν πάλαι
γεωγραφηθέντων, ὅλα πονήματα τοῦ Ἀοιδίμου Εὐγενίου; τίς
Ἕλλην ἐπιστήμων δὲν ὠφελήθη ἀπὸ τὴν γεωγραφίαν, ἀπὸ
τὴν μαθηματικὴν καὶ ἀπὸ ἄλλα διάφορα ἐπιστημονικὰ συγ-
γράμματα τοῦ Θεοτόκου; τίς φιλόλογος ἀπὸ τὸ περὶ προφο-
ρᾶς τοῦ Οἰκονόμου; Ἀλλ' ἐδῶ συγχωρήσετε, Κύριοι, νὰ κάμω
μίαν λυπηρὰν μὲν, ἀλλ' ἀληθῆ παρατήρησιν· ὀλίγοι ἀπὸ τοῦς
πλουσίους, συγχρόνους ἡμῶν ἐμπόρους ἐζητήθησαν νὰ συν-
δράμωσι εἰς ἔκδοσιν ἑνὸς πονήματος, ὅχι τόσον ἄλλαν συν-
δρομὴν, ἀλλὰ πέντε δραχ. καὶ δὲν ἠρνήθησαν ἀμέσως τὴν
συνδρομὴν των, ἢ ἀφοῦ συνέδραμαν δὲν ἐκλαυσαν τὰς δραχ-
μὰς των, ὡς νὰ ἐξώδευαν αὐτάς εἰς ἀπώλειαν; Ἀλλ' ὅμως
οἱ Ζωσιμάδες ἀγογγύςως, προθύμως, αὐθορμητῶς ἑκατομ-
μύρια δραχμῶν ἐξώδευσαν διὰ νὰ προπαρασκευάσωσι τὴν
καρδίαν καὶ τὸν νοῦν τῶν Ἑλλήνων, ὥστε νὰ ἐπιθυμήσουν καὶ
νὰ ζητήσουν τὴν ἐλευθερίαν των, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλοι τὴν
σήμερον ἐντρυφῶντες σεμνυνόμεθα· ἐξέλιπεν ἄρα, καὶ τὸ
λέγω μ' ἐγκάρδιον λύπην μου, ἐξέλιπεν ὁ ζῆλος τῶν καλῶν
ὁ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ἐκείνη ἡ ἀληθινὴ καὶ ἀνυπό-
κριτος ἀρετὴ, ἥτις πρὸς μόνην τὴν ὠφέλειαν τοῦ πλησίου
ἀπέβλεπε, καὶ ὅχι πρὸς τὸ θεαθῆναι.

Τίς ἀγνοεῖ, ὅτι καὶ τὸν δαιμόνιον Κοραῆν, τὸν κατ' εὐ-
τυχίαν τῆς Ἑλλάδος σύγχρονον αὐτῶν, τὸν ὑπὲρ πάντα
Ἕλληνα εἰς ἀνώτερον βιβλίον σοφίης ἀναβεβηκότα, αὐτὸν
πρὸ πάντων ἐκλεξάν ὡς σύμβουλον ἱκανόν, καὶ ὡς πρόθυμον
συνεργόν τῶν ὑψηλῶν σκοπῶν των; τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, εἰς τοῦ
ὀπίου τὰ πολυμαθῆ συγγράμματα ὀφείλεται κυρίως ἡ το-
ρινῇ τοῦ ἔθνους ἀνάπτυξις; Τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἑλληνικῆς
Βιβλιοθήκης τοῦ σοφοῦ τούτου ἀνδρὸς τὸ καλοσσαῖον ἔργον
ἤθελεν ἄρ' ἄγε κατορθωθῆ εἰς τὸ ἔθνος, ἂν ὁ Μιχαῆλος Ζωσι-

μας δὲν τὸ ἀνιδέχετο, καὶ ἂν μετὰ τὴν ἐν Λιδόρνῳ ἀποβίω-
 σίν του δὲν ἐξηκολούβουν τὸ ἔργον του οἱ ἐπιζησαντες ἀδελ-
 φοί του, ὡς κληρονομίαν πολύτιμον; ὅχι βέβαια. Καὶ τόσον
 ἐξετίμων τοὺς ἄνδρας, τῶν ὁποίων τὰ φῶτα ἐδύναντο νὰ
 τοὺς ὀδηγήσωσιν εἰς τὸν σκοπὸν των, ὥςτε κατὰ τὸ 1814
 ἀπεύθυναν τὴν ἐξῆς πρὸς τὸν Κοραῆν ἐρώτησιν. « Παῖς ἦτον
 ὁ τρόπος νὰ ἐπιταχύνη τις τὴν ἀρχομένην τῆς Ἑλλάδος ἀ-
 ναγέννησιν. » Ὡ ἀρετὴ σπανιωτάτη, ὦ πατριωτισμὸς ἀπα-
 ραδειγμάτιστος ! ἄλλο δὲν ἐπόθουν, ἄλλο δὲν ἔπνεαν οἱ αἰοίδι-
 μοι, εἰμὴ τῆς φιλτάτης αὐτῶν Ἑλλάδος τὴν ἀναγέννησιν !
 Συνειδησμένοι νὰ σκορπίζωσι τὸν πλοῦτόν των εἰς πραγμα-
 τικὴν ὠφέλειαν τοῦ ἔθνους, ἀναγκαῖον ἐνόμισαν νὰ μάθωσι
 παρὰ τοῦ σοφοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς, πῶς ἐδύναντο νὰ κάμωσι
 τὸν σκορπισμὸν τοῦτον μὲ περισσοτέρας καρποφορίας ἐλπίδα.
 Δὲν ἐπλανήθητε, ὅχι, μακάριοι Ζωσιμάδες, εἰς τὴν πρέπουσαν
 δισκόρπισιν καὶ διανομὴν τοῦ πλούτου ὑμῶν ! ὁ δρόμος τὸν
 ὁποῖον ἀπ' ἀρχῆς ἐβαδίσετε, αὐτὸς μόνος ἐδύνατο νὰ σᾶς φέ-
 ρῃ εἰς τὸ τόσον ποθητόν σας τέρμα, τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀνα-
 γέννησιν ! Ἀλυσοδεμένη χεῖρας καὶ πόδας μὲ βαρείας ἀλύ-
 σους ἡ φιλτάτη σας Ἑλλάς, κατεσπαραγμένη ἀνηλεῶς, σπ-
 γνὴ καὶ ἄμορφος, καὶ δείχνουσα ἐκ τῆς ὀψεως τὴν ἀγωνίαν
 τοῦ θανάτου, ἔκειτο ἡ δυστυχὴς εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπελπι-
 σίας, αἵματοκυλισμένη, κηταξτραμένη ἀπὸ τὰ δάκρυα, ἀπω-
 καμωμένη ἀπὸ τοὺς γόους, καὶ μόλις ἐκ μακρῶν διαλειμά-
 των ἐκβάλλουσα σεναγμὸν τινὰ βαθὺν, μικρὸν ἔτι σημεῖον
 πνοῆς ! Εἰς τὴν οἰκτρὰν ταύτην ἐγκατάλειψίν της ἐσπαράτ-
 τετο ὁλογυρά της ἡ καρδία τῶν τέκνων της, ἀλλὰ κανὲν δὲν
 ἠμπόρει νὰ τὴν παρηγορήσῃ. Ὑμεῖς μόνοι, ὦ μακάριοι Ζω-
 σιμάδες, ἡ μὲ ὀλιγωτάτους μόνοι, ἐγίνατε ἱκανοὶ νὰ τὴν δώ-
 σετε ἀναψυχὴν, νὰ τὴν δώσετε παρηγορίαν ! Ἀπὸ τὸ ὁποῖον
 ὁ πλοῦτος ὑμῶν ἐσκόρπισε λαμπρὸν τῆς παιδείας φῶς ἐπὶ

τὸ σκατεινὸν τῆς ἔδαφος, ζωογονηθεῖσαι ὡπασθῶν, ἐξέναξεν ὑπὸ παρχυθίας, καὶ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ εἶδε, καὶ εὐλόγησε τὸν ἐπ' αὐτὴν ἀνατείλαντα ζωογόνον Ἥλιον τῆς Ζωσιμαίης ἀρετῆς· ἔκτοτε ἡ ἀδίστακτος ὄλων ἐλπίς διὰ τὴν τελείαν αὐτῆς ἀνάσσειν. Ἰδοὺ εἰς ποίων ἀνδρῶν χεῖρας, Κύριοι, καὶ διὰ ποίας χρήσεως ὄργανον ἀγαθὸν ὁ πλοῦτος καθίσταται. » Τὸ πλουτεῖν, λέγει ὁ Θεὸς Πλάτων, τοῖς μὲν καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς τῶν ἀνθρώπων ἀγαθόν, καὶ τοῖς ἐπισημένους ὁπου δεῖ χρῆσθαι τοῖς χρήμασι, τούτοις ἀγαθόν· τοῖς δὲ μοχθηροῖς καὶ ἀνεπιστήμοσι, κακόν. »

Ἐκ τῆς ὁποίας, Κύριοι, ἀπεύθυναν πρὸς τὸν Κοραῖν ἐρωτήσεως, ἐκ τῆς διαγωγῆς των καὶ πρὸ, καὶ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, ὡς ἐξ ἀλανθάστων τεκμηρίων ἐσύναξα, καὶ ὡς θετικὸν εἶπεκ ἀνωτέρω, ὅτι αὐτοὶ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἔφθασαν πολλὰ πρωτῶς νὰ διανοηθῶσι καὶ τῆς πεπτωκυίας καὶ δούλης Ἑλλάδος τὴν ἀνάστασιν καὶ ἐλευθέρωσιν· καὶ πλέον παρὰ βεβαίον εἶναι, ὅτι ὅχι μόνον τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀειμνήστου Ῥήγα ἔγιναν κοινωνοὶ, ὡς οἱ μόνον ἱκανοὶ ἀξίως τοῦ ἔργου νὰ τὸν συνδράμωσι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἔκρηξιν ὕστερον τῆς ἐπαναστάσεως, ἔχοντες εἰς Θεὸν τὰς ἐλπίδας των, καὶ πεποιθότες περὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ ἔθνους, ὑπὲρ τῆς ὁποίας τοσούτους ἀγῶνας εἰς διάστημα ἐξήκοντα ὁλοκλήρων ἐνιαυτῶν κατέβαλαν, πολλὰ μὲν χρήματα ἀπ' ἀρχῆς πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἀγῶνος συνεισέφεραν, πολλὰ δὲ ἐπὶ Κυβερνήτου πρὸς τακτοποίησιν τῶν πραγμάτων ἐχορήγησαν. Καὶ τόσον βεβαίαν ἐθεώρουν τὴν πολιτικὴν τῶν Ἑλλήνων ἀνεξαρτησίαν, ὥστε ἀκόμη ἀπὸ τοῦ 1822 ἤρχισεν ὁ Ζῶης τὴν πολύτιμον νομισματικὴν συλλογὴν, προσδιόρισας ἔκτοτε αὐτὴν διὰ τὸ ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἐλευθέρων ἤδη βλέπων, ἤθελε νὰ πλουτίσῃ καὶ μὲ τοιοῦτου εἶδους κειμήλιον. Τὴν συλλογὴν ταύτην τελειοποιήσας μετὰ τὴν ἐκείνου θάνα-

τον ὁ τελευταῖος ἐπιζήσας Νικόλαος, ἔστειλεν ἐσχάτως δῶ-
ρον πολύτιμον εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, διὰ
τὴν ὁποίαν καὶ ἀπ' ἀρχῆς προωρίσθη. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρό-
πον καταναλώσας τὴν μεγάλην περιουσίαν τῆς ἀδελφότητος
ὁ αἰδίδιμος Νικόλαος εἰς πραγματοποιήσιν τῶν ἡμιτελῶστων
φιλανθρωπικῶν καὶ φιλελληνικῶν σκοπῶν ἐκείνης, τὴν ὑπο-
λειφθεῖσαν ποσότητα, οὐ μικράν καὶ ταύτην, κατέθεσαν εἰς
τὴν ἀρτίως συστηθεῖσαν τοῦ ἔθνους τράπεζαν, τὸ ἔθνος καὶ
μετὰ θάνατον κληρονόμον τῶν Ζωσιμάδων ἀναδείξας! Οὕτω
στεφανώσας διὰ τῆς τελευταίας ὁλῆς τὰς προλαβούσας εἰς
τὸ ἔθνος μεγάλας εὐεργεσίας τῆς ἀδελφότητος, ἐξεδήμησεν ὁ
Μακάριος Νικόλαος πρὸς τὸν Κύριον τὴν 16 τοῦ παρελθόν-
τος Φεβρουαρίου, ἀφήσας ἀπαρηγόρητον πένθος εἰς τὴν Ἑλ-
λάδα.

Ἰδοὺ, Κύριοι, ἐν περιλήψει ὁ χριστιανικὸς, ὁ εἰνικός, ὁ
φιλάνθρωπος βίος τῶν ἀθανάτων Ζωσιμάδων! Ἰδοὺ, Κύριοι,
πῶς ἐξεπλήρωσεν ἡ οὐράνιος αὕτη ἀδελφότης τὴν θεῖαν ἐπι-
γῆς ἀποστολὴν τῆς! Τίς τῶν πολυταλάντων ὅχι μόνον τοῦ ἡ-
μετέρου, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἀπο καταβολῆς κόσμου ἐθνῶν
ἔκαμε ποτὲ τόσον καρποφόρον, τόσον ἐθνωφελῆ, τόσον ἱερὰν
χρῆσιν τοῦ πλούτου του; πότε καὶ ποῦ ἠκούσθησαν ἀπ' αἰῶ-
νος πέντε ἀδελφοὶ ἐν ἐνὶ πνεύματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ εἰς διά-
στημα ὁλοκλήρου ἡμίσεως αἰῶνος ἐνεργοῦντες ἐκ συμφώνου
πρὸς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ὅχι τὴν ἰδικήν των, ἀλλὰ
τῆς Πατρίδος των τὴν εὐδαιμονίαν; Δικαίως λοιπὸν ὁ μὲν
Εὐγένιος ἀπεφάνθη περὶ αὐτῶν ἀπὸ τὰ 1801, λέγων· «Τὸ
γένος μου ἄρχεται δι' ὑμῶν, ὦ Ζωσιμάδες, νὰ διδῇ σημεῖα
ζωσίου τινὸς ἐπαναβιώσεως.» ὁ δὲ Κοραΐς, στηριζόμενος
μᾶλλον εἰς τῶν Ζωσιμάδων τὴν θεῖαν ἀποστολὴν, προεκή-
ρυξεν ἀπὸ τὰ 1811 « ἡ εἶναι βέβαιον, ὅτι ἐνεργεῖται τῆς Ἑλ-
λάδος ἡ ἀναγέννησις, καὶ δὲν εἶναι τίποτε βέβαιον εἰς τὸν
κόσμον! »

Ναί, Κύριοι, ἂν πρῶτοι διέσπειραν τὴν περὶ ἀνγεννή-
σεως τοῦ ἔθνους ιδέαν οἱ περὶ τὸν Ῥήγαν, ἂν οἱ περὶ τὸν
Κοραῖν τὴν ἀνέπτυσαν, ἂν οἱ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν Ἡ-
ρως τοῦ ἔθνους τὴν ὑπεστήριξαν, ἀλλ' ὁ πλοῦτος τῶν Ζωσι-
μάδων τὴν ἐπραγματοποίησεν· αὐτὸς ἐξήκοντα ὁλόκληρα ἔτη
ἀενάως ἐκχεόμενος, διήγειρε πανταχοῦ τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνι-
κὸν φρόνημα, ἐσυγκίνησε τοὺς Ἡρώας τοὺς μετέξαντας τῶν
κινδύνων, ἐπροπαρεσκεύασε τοὺς πολιτικούς τοὺς βουλευσα-
μένους καὶ σχεδιάσοντας ἅπαντα· ὥστε ἂν ὁ Ῥήγας καὶ ὁ
Κοραῖς κρίνονται ἄξιοι ἀνδριάντων ὡς πρωταῖτιοι τῆς ἐπα-
ναστάσεως καὶ ἀνεγέρσεως τοῦ ἔθνους, ὅχι ὀλιγώτερον εἶναι
ἄξιοι τούτων, καὶ ἔτι μεγαλητέρων τιμῶν οἱ Ζωσιμάδες, ἄ-
νευ τοῦ πλούτου τῶν ὁποίων, καὶ αἱ προσπάθειαι ἐκείνων ἔ-
μεναν ἀνεέργητοι καὶ ἀτελεσφόρητοι! Ὡ εὐτυχὴς Ἑλλάς,
ἂν εἶχες τὴν τύχην νὰ εὕρισκες πάντοτε βοηθοὺς εἰς τὰς ἀ-
ριστεράς σου περιστάσεις τόσοι εὐεργετικούς ἀνδρας, ἢ μάλ-
λον εὐεργετικούς ἀγγέλους οὐρανόθεν πρὸς σωτηρίαν σου ἀ-
ποστελλομένους! Ὡ εὐτυχὴς, ἂν καὶ ἄλλοι υἱοί σου εἶχαν
τόσπην εὐσέβειαν, τόσπην φιλανθρωπίαν, τόσπον ζῆλον διὰ τὰ
ἀληθινὰ σου συμφέροντα, καὶ διὰ τὴν ἀληθινὴν δόξαν σου!
ἂν ἐπαινῶνται οἱ μεγάλοι κοινωφελεῖς σκοποὶ, καὶ ἂν ἐκ πε-
ριστάσεως δὲν ᾔθελαν πραγματοποιηθῇ, πόση τιμὴ καὶ δό-
ξα δὲν ὀφείλεται δικαιοτάτα εἰς τοὺς Ζωσιμάδας, τῶν ὁ-
ποίων καὶ ὁ σκοπὸς τόσοι ἱερὸς, καὶ ἡ ἐκδοσις τόσοι λαμ-
πρά; Διὰ τοῦτο ἡ δόξα τῶν Ζωσιμάδων εἶναι καὶ θέλει εἶ-
σθαι λαμπρά καὶ μεγάλη εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα· οὐδεὶς ὀρ-
θῶς φρονῶν ἀνθρωπος δὲν ᾔθελεν εὐχηθῇ εἰς ἑαυτὸν βέβαια
τάς ἡδονὰς τοῦ Σαρδαναπίλου, οὔτε τοὺς θησαυροὺς τοῦ
Κροίσου, οὔτε τὰς κατακτήσεις τοῦ Ἀλεξάνδρου, οὔτε αὐτὴν
τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου, ἔμπρὸς εἰς τὴν ἀρετὴν τῶν ἀοιδίμων
Ζωσιμάδων· οὐδεὶς βέβαια, ἐὰν ἐπιθυμῇ τὴν ἀληθινὴν δόξαν.

Μακάριαι Σκιαὶ τῶν Ζωσιμάδων, αἵτινες παρίστασθε
 ἀοράτως εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο τῶν Μουσῶν καταγώγιον εὐλο-
 γοῦσαι τὴν πνευματικὴν ἡμῶν πρόοδον, χαίρετε! Ἴδου αἱ
 δαπάναι καὶ αἱ προσπάθειαι ὑμῶν δὲν ἀπέβησαν μάταιαι.
 Ἴδου ἡ φιλτάτη σας Ἑλλάς ἤδη ἐλευθέρα καὶ ἐνδοξος προο-
 δεύει ἀμεταστρεπτί ἀπολαύετε λοιπὸν καὶ ὑμεῖς ἀγαλλόμε-
 νοι εἰς τοὺς κόλπους τῆς αἰωνιότητος τὰ ἀνεκλάλητα ἐκεῖνα
 ἀγαθὰ, τὰ ὅποια ὁ οὐράνιος πατὴρ ἐπροσδιώρισε βραβεῖον
 τῆς ἀρετῆς· παρὰ δὲ τοῖς ἀνθρώποις ἡ μνήμη ὑμῶν θέλει
 μένει ἀθάνατος· τὸ ὄνομα ὑμῶν θέλει ἐμπνέει πάντοτε εἰς
 τὴν Ἑλληνικὴν νεολαίαν τὸν ζῆλον τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς
 παιδείας. Σκότος δὲν θέλει καλύψει πλέον τὸν Ἑλληνικὸν
 Ὅριζοντα· ἡ εὐνομία ἤρχισεν ὑπὸ τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα
 Ὁθῶνα τὸν Α΄. καὶ ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Ὑψίστου
 θέλει διαμένει εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ! ! !

Τ Ε Λ Ο Σ.

